

Til:

Statsråd i Klima- og miljødepartementet; Espen Barth Eide
Statsråd i Fiskeridepartementet; Bjørnar Selnes Skjæran

postmottak@kld.dep.no & postmottak@nfd.dep.no

Vår ref: fag-fisk-øf

Deres ref:

Hvalstad, den: 16.12.2022

NJFF ber om varsomhet mht tiltak mot pukkellaks i sjøen

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til uttalelser fra fiskeriministeren i NRK-nettsaker, vedrørende ønsker om kommersialisering av fiske etter pukkellaks i sjøen. NJFF er overrasket over fiskeriministerens uttalelser om at de har planer om å utvikle et fiskeri etter en art som ligger inn under ansvarsområdet til Klima og miljødepartementet (KLD). Et ansvar som også omfatter fiske etter arten i tid, rom, redskap og omfang.

Forvaltningsansvaret må være klart definert

Forvaltningsansvaret for anadrome laksefisk og andre ferskvannsarter, herunder pukkellaks, er hjemlet i lakse- og innlandsfiskeoven og ligger under KLDs ansvarsområde. Det omfatter også fiske etter arten, herunder hvilke redskap som skal tillates. Dette er et ansvarsområde som NJFF mener har tjent de anadrome artene av laksefiske godt både historisk og i nåtid.

Vi var derfor forundret når vi i nettsak fra NRK 14.12.22¹ leser at fiskeriministeren blant annet skal ha uttalt: «...pukkellaksen er ein framand art. Difor er fisken først og fremst Klima- og miljøministerens ansvarsområde.

Men for å unngå at fisken gyter i dei norske elvene, må dei stoppe han før han når elva.

Det vil seie når fisken er i havet. Difor er pukkellaksen no også Skjæran sitt ansvar.»

¹ <https://www.nrk.no/nordland/regjeringa-vil-kommersialisere-fisket-av-pukkellaks-og-gir-ekstra-penger-til-a-bekjempe-den-1.16218001>

Som en fremmed art er pukkellaksen KLDs ansvar. I tillegg er den, på lik linje med laks, sjøørret og sjørøye en anadrom laksefisk. Disse er også KLDs ansvar. Det er viktig å få avklart hvor forvaltningsansvaret ligger, og NJFF anmoder derfor om at KLD avklarer om lovfestet forvaltningspraksis fortsatt er gjeldende.

Gode grunner til å vise stor varsomhet

Det eksisterer mye kunnskap om pukkellaksens biologi og medfølgende utfordringer², Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) har laget en trusselvurdering (VKM 2020)³ og det er for tiden en pågående oppfølging av tiltak i forslag til handlingsplan mot pukkellaks (Miljødirektoratet 2021)⁴. Videre er Vitenskapelig råd for lakseforvaltningen i sluttfasen med hensyn til å vurdere ulike metoder for å ta ut pukkellaks med selektive redskap uten å beskatte laks/sjøørret/sjørøye ut over dagens nivå.

Den kunnskapen vi allerede har, og at kjent status for laks/sjøørret/sjørøye generelt er bekymringsfull, indikerer at det er gode grunner til å trå varsomt fram når vi velger å ta ut pukkellaks. NJFF vil påpeke at vi ikke er negative til uttak av pukkellaks i sjøen. Det er allerede åpnet for et slikt uttak gjennom bruk av kilenot. I 2021 ble det offisielt tatt ca 40.000 pukkellaks i sjølaksefisket, og ca 110.000 i vassdragene. Dette viser at også uttak i sjøen er nyttig. Dette uttaket vil måtte økes, men hvordan det skal gjøres må vurderes svært nøye. NJFF mener det er avgjørende at en tar seg tid til å se på eksisterende kunnskap og at en avventer eventuelle utprøvinger av nye metoder. En slik utprøving må gjennomføres og evalueres før en eventuelt åpner for et mer omfattende fiske.

Vi har merket oss at fiskeriministeren i nettsak på NRK 15.12.22⁵ blant annet uttaler: «...Likevel peiker han (fiskeriministeren) på at dette er del av forvaltninga som skal sikre at pukkellaksen ikkje etablerer seg.

– Det er utryddingsfiske vi tar sikte på. Dette er ein art som vi ikkje ønsker skal etablere seg og gjere ein trussel i Noreg.»

² <https://www.nina.no/pukkellaks>

³

<https://vkm.no/risikovurderinger/allevurderinger/pukkellaksrisikoforbiologiskmangfoldogakvakultur.4.303041af169501216097605d.html>

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2021/april-2021/forslag-til-handlingsplan-mot-pukkellaks/>

⁵ <https://www.nrk.no/nordland/norske-lakseelver-er-kritiske-til-a-fiske-pukkellaks-i-havet-1.16220796>

NJFF enig i at målet må være å utrydde denne fremmede arten, men kan vanskelig se hvordan et slikt mål i praksis kan kombineres med et uttrykt ønske om å kommersialisere fisket etter pukkellaks i sjøen, jfr NRK-nettsak 14.12.22⁶:

«– For å lykkes med dette, må vi også utvikle et treffsikkert fiske i sjø og avgrense antal fisk som går opp i elvene. Det er her Nærings- og fiskeridepartementet kan bidra, seier han.

Før pukkellaksen gyter er han nemleg sunn og god mat, meiner Skjæran.

– Både difor, og fordi det openbert er viktig med effektive tiltak før den startar vandringa oppover i elvene, ønsker eg at fisket bli kommersialisert.»

NJFF er enig i at en må forhindre pukkellaksen i å gyte i elvene våre, men mener det er risikofylt å tro at en kommersialisering av fisket er veien å gå. Når målet er utryddelse eller skadereduksjon innebærer det å minimalisere eller helst bli kvitt bestanden, mens en å ved å utvikle et kommersielt fisket vil ha et iboende ønske om en stabil eller økende bestand å høste av. Her ligger en iboende motsetning.

NJFF mener derfor at både og klima- og miljøministeren og fiskeriministeren må kommuniseres utad at det er full enighet om utryddelsesstrategien. Dersom en lykkes med det, så er det logisk nok ikke grunnlag for et kommersielt fiske.

Det er viktig å øke uttaket i sjøen, men KLD må være helt klare på at dette må skje uten at en fanger mer atlantisk laks, sjørøret og sjørøye enn forsvarlig. Realiteten er at vi enda har for lite kunnskap om hvordan dette best kan gjøres, særlig om det skal gjøres i en skala som gir reelle effekter. NJFF mener derfor en må gå ekstremt forsiktig frem slik at en unngår utilsiktede negative effekter på den naturen vi søker å bevare med tiltaket.

Har en muligheter for et kommersielt fiske?

Det offisielle uttaket i sjøen i 2021 foregikk med annen redskap enn det fiskerimyndighetene regulerer bruken av, men med redskap KLD regulerer bruken av (kilenot brukt i fiske etter anadrome laksefisk).

Det er under dagens lovverk ulovlig for f.eks. en snurpenotfisker å kaste aktivt etter anadrom laksefisk. Det er heller ikke noe som tyder på at det vil være lønnsomt å kaste på en så fåtallig art som det i realiteten ikke eksisterer noe etablert marked for.

Pukkellaksen blir aldri større enn en smålaks (1,5-2kg som fullvoksen). Størrelsen er i realiteten for liten til røyking, og kjøttet er ansett som relativt løst og lyst (derav det amerikanske navnet Pink

⁶ <https://www.nrk.no/nordland/regjeringa-vil-kommersialisere-fisket-av-pukkellaks-og-gir-ekstra-penger-til-a-bekjempe-den-1.16218001>

salmon) samt at det tåler behandling dårlig (trykkskader). I USA, hvor det i 2017 ble fanget 224.000 tonn pukkellaks, går av den grunn det aller meste av fangsten til hermetisering. Dersom vi lykkes med å holde bestanden nede i Norge vil det kommersielt, i beste fall, være et begrenset innenlandsmarked i sterk konkurranse med mer kjente fiskerarter.

Det vil uansett dreie seg om et svært marginalt fiske næringsmessig. Det gjelder også dersom en ser det opp mot den samfunnsøkonomiske verdier som naturlig forekommende anadrome arter laksefisk bidrar med.

Det er uansett svært vanskelig å se for seg at dette fisket kan bli noen suksess med mindre en finner fram til en ekstremt selektiv og effektiv metode for å fange kun pukkellaks, og en finner fiskere som vil satse på å kanskje få noe avkastning i løpet av noen korte måneder annethvert år når fisken er i passelig størrelse og tilgjengelig for fangst i tilstrekkelige forekomster. Forutsetningen må alltid være at en ikke beskatter laks, sjøørret og sjørøye unødig i dette fisket.

NJFF finner det vanskelig å se hvordan en skal kunne etablere et reelt kommersielt fiske med mindre en går inn for å forvalte og regulere fisket i retning av en betydelig bestandsøking. Vi forventer at statsrådene må si klart at en slik eventuell utvikling ikke er forenlig med forvaltningen av våre naturlige forekommende anadrome laksefiskarter.

Oppsummert

- NJFF mener det er viktig å ha kommuniser hvor forvaltningsansvaret for ferskvannsfisk, herunder pukkellaks, ligger. Som en fremmed art er pukkellaksen KLDs ansvar. Som anadrom laksefisk er den også KLDs ansvar.
- NJFF mener en må vise stor varsomhet mht å velge metoder for uttak av større mengder pukkellaks i sjøen, og ta seg tid til reell utprøving og evaluering av metode.
- NJFF mener at regjeringen gjennom KLD og NFD må kommunisere tydelig enighet om utryddelsesstrategien, og at det derigjennom ikke er noe mål å gjøre fiske etter pukkellaks til næringsvei.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund

Eldar Berli /-sign
Generalsekretær

Øyvind Fjeldseth
Rådgiver